JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ELEANOR SHARPSTON

18 päivänä syyskuuta 2008 [1]

1. Yhteisön vilja-alan vientitukia voidaan myöntää erisuuruisina. Esillä olevassa asiassa sovellettavien säännösten mukaan rukiin viennille Sveitsiin tai Liechtensteiniin ei maksettu tukia, kun taas kaikkiin muihin kolmansiin maihin tapahtuvaan vientiin tukia oli saatavissa.

2. Koska Liechtensteiniin tai Sveitsiin on mahdotonta kuljettaa tavaroita meriteitse, yhteisön lainsäädännössä hyväksytään tietyissä tapauksissa meriteitse tapahtuvaa kuljetusta koskeva selvitys tullimuodollisuuksien täyttämistä määräpaikassa koskevan selvityksen sijaan muihin maihin sovellettavan tuen määrän soveltamiseksi.

3. Epäselvempää on se, onko kuitenkin tarpeen esittää lisäksi toimitusta lopulliseen määräpaikkaan koskevat kuljetusasiakirjat.

4. Esillä oleva ennakkoratkaisupyyntö Finanzgericht Hamburgista koskee viejää, joka kykeni toimittamaan selvityksen meriteitse tapahtuneesta kuljetuksesta yhteisön ulkopuoliseen satamaan, muttei jatkokuljetuksesta maitse lopulliseen määräpaikkaan Venäjällä.

Säännöstö

Vientitukien vahvistaminen

5. Neuvoston asetuksen N:o 1766/92 [2] 1, 13 ja 23 artiklan mukaisesti tuet viljojen viennille kolmansiin maihin vahvistetaan määräajoin (vähintään kerran kuussa) asetuksella ja/tai ajoittain erityisissä tarjouskilpailuissa. Niiden tarkoituksena on hyvittää, kun tämä on tarkoituksenmukaista, maailmanmarkkinoiden yhteisöä alhaisempia hintoja.

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.

2 – Vilja-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 30.6.1992 annettu neuvoston asetus (ETY) N:o 1766/92 (EYVL L 81, s. 21).

6. Sikäli kuin esillä olevan asian kannalta on merkityksellistä, asetuksella N:o 1758/1999 [3] avattiin tarjouskilpailu rukiin kaikkiin kolmansiin maihin suuntautuvan viennin tuesta. Kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdan mukaan vientiluvat katsottiin myönnetyiksi sinä päivänä, jona tarjous tehtiin. Asetuksella N:o 1851/1999 [4] vahvistettiin enimmäisvientituki 20.–26.8.1999 toimitettujen tarjousten osalta 66,25 euroksi tonnilta. Määräajoittain tapahtuva tuen vahvistaminen saman ajanjakson osalta sisältyi asetukseen N:o 1816/1999, [5] jonka liitteestä ilmeni, että rukiille (tuotekoodi 1002 0000 9000) ei maksettu tukea ”kaikkien kolmansien maiden” osalta.

8. Asetus N:o 3665/87 kumottiin ja korvattiin 1.7.1999 lukien asetuksella N:o 800/1999, [7] jonka 54 artiklan 2 kohdan mukaan kaikissa yhteisön säädöksissä, joissa viitataan asetukseen N:o 3665/87 tai tiettyihin sen artikloihin, kyseisiä viittauksia pidetään viittauksina asetukseen N:o 800/1999 tai asetuksen vastaaviin artikloihin, jotka esitetään liitteessä olevassa vastaavuustaulukossa. Kyseisen taulukon mukaan asetuksen N:o 800/1999 16 artikla vastaa asetuksen N:o 3665/87 18 artiklaa.

9. Asetuksen N:o 800/1999 johdanto-osan seuraavat perustelukappaleet voivat auttaa sovellettavien sääntöjen ymmärtämisessä:

Horisontaaliset täytäntöönpanosäännöt

7. Maataloustuotteiden vientitukien järjestelmää säänneltiin vuoteen 1999 saakka yleisesti asetuksella N:o 3665/87. [6] Kyseisen asetuksen 18 artiklassa oli muun muassa eri sääntöjä, jotka koskivat asiakirjoja, jotka viejien oli esitettävä tukien saamiseksi.

”(2) neuvoston antamissa yleisissä säännöissä säädetään, että tuki maksetaan esitettäessä todisteet tuotteiden viennistä yhteisön ulkopuolelle; oikeus tukeen syntyy periaatteessa välittömästi, kun tuotteet ovat poistuneet yhteisön markkinoilta, jos kaikkiin kolmansiin maihin sovelletaan yhtenäistä tuen määrää; tapauksessa, jossa tuen määrä on eriytetty tuotteiden määräpaikan mukaan, oikeus tukeen on sidoksissa tuontiin kolmanteen maahan,

3 – Rukiin kaikkiin kolmansiin maihin suuntautuvan viennin tukea tai vientimaksua koskevan tarjouskilpailun avaamisesta 9.8.1999 annettu komission asetus (EY) N:o 1758/1999 (EYVL L 210, s. 3).

4 – Rukiin enimmäisvientituen vahvistamisesta asetuksessa (EY) N:o 1758/1999 tarkoitetun tarjouskilpailun osana 26.8.1999 annettu komission asetus (EY) N:o 1851/1999 (EYVL L 226, s. 20).

5 – Viljojen sekä vehnän ja rukiin hienojen jauhojen, rouheiden ja karkeiden jauhojen vientiin sovellettavien tukien vahvistamisesta 19.8.1999 annettu komission asetus (EY) N:o 1816/1999 (EYVL L 220, s. 22).

6 – Maataloustuotteiden vientitukien järjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 27.11.1987 annettu komission asetus (ETY) N:o 3665/87 (EYVL L 351, s. 1).

7 – Maataloustuotteiden vientitukijärjestelmän soveltamista koskevista yhteisistä yksityiskohtaisista säännöistä 15.4.1999 annettu komission asetus (EY) N:o 800/1999 (EYVL L 102, s. 11).

– –

vien tulliasiakirjojen tekeminen, jotka takaavat vietyjen tuotteiden saapuneen määräpaikkaan ja jotka kuitenkin estävät kauppaa mahdollisimman vähän,

(15) olisi varmistettava, jos tuen määrä on eriytetty tuotteen määräpaikan mukaan, että tuote on tuotu sellaiseen kolmanteen maahan, jonka osalta on säädetty tuesta; tällainen toimenpide voidaan tehdä vaikeuksitta joustavammaksi, kun kyseessä on vähäiseen tukeen oikeuttava vienti ja tuotteiden määräpaikkaan saapumisesta annetaan riittävät takeet; tämän säännöksen tavoite on hallinnon yksinkertaistaminen todisteiden esittämisen osalta,

– –.”

10. AsetuksenNo 800/1999 II osaston 1 luku koskee oikeutta tukeen, kun on kyse viennistä kolmansiin maihin. Sen 1 jakso (3–13 artikla) sisältää yleisiä säännöksiä.

– –

11. Kyseisen asetuksen 3 artiklan mukaan ”oikeus tukeen syntyy:

(17) tuen vaihdellessa vietävien tuotteiden määräpaikan mukaan on esitettävä todiste siitä, että kyseinen tuote on tuotu kolmanteen maahan; tuontia koskevien tullimuodollisuuksien täyttämiseen kuuluu erityisesti niiden tuontitullien maksaminen, joiden ansiosta tuotetta voidaan pitää kaupan kyseisen kolmannen maan markkinoilla; tuojina olevissa kolmansissa maissa vallitsevat erilaiset olosuhteet huomioon ottaen olisi hyväksyttävä sellaisten tuontiin liitty-

– tuotteiden poistuessa yhteisön tullialueelta, kun yhtenäistä tuen määrää sovelletaan kaikkiin kolmansiin maihin;

– tuotaessa tuotteet määrättyyn kolmanteen maahan, kun kyseiseen kolmanteen maahan sovelletaan eriytettyä tukea”.

12. Kyseisen asetuksen 7 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Rajoittamatta 14 ja 20 artiklan säännösten soveltamista tuen maksaminen edellyttää todistetta siitä, että tuotteet, joiden vienti-ilmoitus on vastaanotettu, ovat viimeistään 60 päivän kuluessa kyseisestä vastaanottamisesta poistuneet sellaisenaan yhteisön tullialueelta.”

13. Kyseisen asetuksen 9 artiklassa vahvistetaan erityissäännöksiä sellaisten asiakirjojen osalta, jotka on esitettävä, kun kyseessä on vienti meriteitse (1 kohta), maanteitse, sisävesiteitse tai rautateitse (2 kohta) ja ilmateitse (3 kohta). Niissä keskitytään lähinnä todisteisiin siitä, että tuotteet ovat poistuneet yhteisön tullialueelta. Kyseisen artiklan 1 kohdan b alakohdassa ja sen 2 kohdan b alakohdassa todetaan, että tällaisiksi todisteiksi edellytetään kuljetusasiakirjoja, jotka kattavat tuotteiden saapumisen siihen kolmanteen maahan, jossa kyseiset tuotteet on tarkoitus purkaa; kun sen sijaan on kyse ilmateitse tapahtuvasta viennistä, 3 kohdan a alakohdassa edellytetään kuljetusasiakirja, jossa annetaan yhteisön ulkopuolella sijaitseva lopullinen määräpaikka. Meriteitse tapahtuvan viennin osalta yhteisön tullialueelta poistumispaikkana olevalle jäsenvaltiolle annetaan 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa mahdollisuus säätää vaihtoehtona 1 kohdan b alakohdan edellytyksille siitä, että asiakirja, jossa osoitetaan, että tuotteet ovat poistuneet yhteisön tullialueelta, varustetaan hyväksymismerkinnällä ainoastaan esitettäessä ”kuljetusasiakirja, jossa annetaan yhteisön tullialueen ulkopuolella sijaitseva lopullinen määräpaikka”.

14. Kyseisen asetuksen 10 artikla koskee yksinkertaistettuja menettelyjä, ja siinä keskitytään jälleen ”vientiin” tai ”poistumiseen” yhteisön tullialueelta.

15. Kyseisen asetuksen 2 jakso (14–19 artikla) koskee eriytettyä tukea.

16. Kyseisen asetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa: ”Tuen vaihdellessa määräpaikan mukaan tuen maksamisen edellytyksenä ovat 15 ja 16 artiklassa määritellyt lisäedellytykset.”

17. Kyseisen asetuksen 15 artiklan 1 kohdan mukaan ”tuotteen on oltava tuotu sellaisenaan kolmanteen maahan tai johonkin kolmanteen maahan, jolle tuki on säädetty, 12 kuukauden kuluessa vienti-ilmoituksen vastaanottamispäivästä”. Asetuksen 15 artiklan 2 kohdassa selvitetään ”sellaisenaan tuodun” käsitettä. Asetuksen 15 artiklan 3 kohdan mukaan tuotetta pidetään tuotuna, ”kun tuontia koskevat ja erityi-

sesti tuontitullien kantamista koskevat tullimuodollisuudet kolmannessa maassa on täytetty". Asetuksen 15 artiklan 4 kohdassa säädetään, että tuen vaihteleva osa maksetaan niiden tuotteiden massan mukaan, joille on suoritettu tullimuodollisuudet kolmanteen maahan tuontia varten, mutta huomioon ei kuitenkaan oteta kuljetuksen aikana luonnollisista syistä johtuvaa massan vaihtelua.

18. Kyseisen asetuksen 16 artiklan 1 kohdan mukaan tuontia koskevien tullimuodollisuuksien täyttyminen on periaatteessa todistettava esittämällä tulliasiakirja tai todistus purkamisesta ja tuonnista. Asetuksen 16 artiklan 2 kohdassa todetaan, että jos kyseisiä asiakirjoja on mahdoton saada, tietyt tässä kohdassa mainitut muut asiakirjat (joihin kuuluvat todistukset, jotka antaa kansainvälisellä tasolla tarkastukseen ja valvontaan erikoistunut hyväksytty laitos) voidaan hyväksyä. Asetuksen 16 artiklan 3 kohdassa säädetään seuraavaa: "Viejän on esitettävä kaikissa tapauksissa kuljetusasiakirjan jäljennös tai valokopio." [8] Asetuksen 16 artiklan 4 kohdassa komission sallitaan tietyissä määritettävissä tapauksissa säätää, että todisteet esitetään "tietyllä asiakirjalla tai muulla tavalla". Asetuksen 16 artiklan 5 kohdassa luetellaan kansainvälisellä tasolla tarkastukseen ja valvontaan erikoistuneiden laitosten hyväksyntää koskevat vähimmäisvaatimukset.

8 – Tämän kohdan kieliversioista yksinomaan saksalaisversio alkaa sanalla "*Außerdem* – –" (lisäksi). Vastaava sana esiintyi kuitenkin kaikissa edeltävän säännöksen eli asetuksen N:o 3665/87 18 artiklan 3 kohdan versioissa.

19. Kyseisen asetuksen 17 artiklassa säädetään, että "jäsenvaltiot voivat vapauttaa viejän 16 artiklassa säädettyjen muiden todisteiden kuin kuljetusasiakirjan esittämisestä, kun kyseinen toimi tarjoaa riittävät takeet sellaisten vienti-ilmoituksen kattamien tuotteiden saapumisesta määräpaikkaan, joiden tuen vaihteleva osa on enintään" joko 1 200 tai 6 000 euroa tietyistä olosuhteista riippuen.

20. Kyseisen asetuksen 3 jakso (20 artikla) koskee erityistoimenpiteitä yhteisön taloudellisten etujen suojelemiseksi. Asetuksen 20 artiklan 1 kohdassa säädetään lähinnä ja tämän asian kannalta merkityksellisin osin, että kun tuotteen todellisesta määräpaikasta on vakavia epäilyksiä tai kun tuotteen jälleentuontia yhteisöön tuontitullitta tai alennetuin tuontitullein epäillään konkreettisesti, tukea maksetaan ainoastaan, jos tuote on poistunut yhteisön tullialueelta, ja jos on kyse eriytetystä tuesta, tuote on tuotu sellaisenaan tiettyyn kolmanteen maahan vienti-ilmoituksen vastaanottamispäivää seuraavien 12 kuukauden aikana. Se jatkuu seuraavasti: "Jäsenvaltioiden toimivaltaiset viranomaiset voivat lisäksi vaatia kaikkien tukien osalta lisätodisteita, jotka vakuuttavat toimivaltaiset viranomaiset siitä, että tuote on tosiasiallisesti saatettu markkinoille tuontimaana olevassa kolmannessa maassa, tai sitä on käsitelty taikka jalostettu merkittävästi – –."

21. Luvussa 2, jonka otsikko on ”Tuen ennakkomaksu”, olevan 24 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on viejän hakemuksesta maksettava tuki kokonaan tai osa tuesta ennakolta välittömästi, kun vientiilmoitus on vastaanotettu, edellytyksellä, että annetaan tämän ennakkomaksun 10 prosentilla ylittävä vakuus.

22. Lopuksi IV osaston 2 luvussa (51 ja 52 artikla) säädetään perusteettomasti maksettujen määrien takaisinperinnästä ja seuraamuksista, joita on määrättävä viejille, kun nämä ovat hakeneet vientitapahtumalle kuulumatonta tai sovellettavaa suurempaa tukea.

Alakohtaiset täytäntöönpanosäännöt

23. Komission asetuksessa N:o 1501/95 [9] on lisää yksityiskohtaisia säännöksiä, joita sovelletaan nimenomaisesti vilja-alan vientitukiin.

24. Tämän asetuksen johdanto-osan 14 perustelukappale kuuluu seuraavasti:

”– – komission asetuksessa (ETY) N:o 3665/87 – – vaaditaan, että kun tuen suuruus eritellään määräpaikan mukaan, tuen maksaminen edellyttää selvitystä siitä, että tuote on saapunut alkuperäisessä tilassaan kolmanteen maahan tai yhteen niistä kolmansista maista, joita säädetty korvaus koskee; vilja-alalla ainoastaan Sveitsiin ja Liechtensteiniin suuntautuvaa vientiä koskevan korvauksen suuruus on pienempi kuin kaikkia kolmansia maita koskeva korvaus; jotta vältyttäisiin rasittamasta kaikkea yhteisön vientiä vaatimuksella selvityksestä, joka osoittaa saapumisen määräpaikkaan, olisi varmistettava muilla keinoin se, että tuotteita, joille on maksettu kaikkia kolmansia maita koskeva korvaus, ei ole viety edellä mainittuihin maihin; tässä tarkoituksessa olisi luovuttava saapumistodistuksen vaatimisesta kaikissa tapauksissa, joissa vienti on tapahtunut meriteitse; tämän takaamiseksi voidaan katsoa riittävän jäsenvaltioiden toimivaltaisten viranomaisten myöntämä todistus siitä, että tuotteet ovat lähteneet yhteisön tullialueelta sen jälkeen kun ne on lastattu meriliikenteeseen soveltuvaan laivaan.”

25. Asetuksen N:o 1501/95 13 artikla kuuluu seuraavasti: [10]

9 – Neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1766/92 tietyistä yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 29.6.1995 annettu komission asetus (EY) N:o 1501/95 (EYVL L 147, s. 7). Tämä asetus annettiin, kun asetus N:o 3665/87 oli edelleen voimassa, mutta esillä olevan asian kannalta merkityksellisenä aikana sitä ei ollut muutettu, sillä asetus N:o 3665/87 oli korvattu asetuksella N:o 800/1999.

10 – Siinä muodossa kuin se oli asian kannalta merkityksellisenä ajankohtana eli sellaisena kuin se on muutettuna 1.7.1997 annetulla komission asetuksella (EY) N:o 1259/97 (EYVL L 174, s. 10).

”Poiketen siitä, mitä säädetään asetuksen (ETY) N:o 3665/87[[11]] 18 artiklassa, selvitystä kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttämisestä ei vaadita tuen maksamiseksi tarjouskilpailussa sillä edellytyksellä, että viejä toimittaa selvityksen siitä, että vähintään 1 500 tonnin suuruinen määrä viljatuotteita on lähtenyt yhteisön tullialueelta meriliikenteeseen soveltuvalla laivalla.

Tämä selvitys toimitetaan lisäämällä seuraava maininta, toimivaltaisen viranomaisen varmentamana, asetuksen (ETY) N:o 3665/87 6 artiklassa tarkoitettuun tarkastuskappaleeseen, hallinnolliseen yhtenäisasiakirjaan tai kansalliseen asiakirjaan, jolla todistetaan tavaran lähteminen yhteisön tullialueelta:

– –

’Viljan vienti meriteitse – asetuksen (EY) N:o 1501/95 13 artikla’

– –”

11 – Asetuksen N:o 800/1999 liitteessä oleva taulukko (ks. edellä 8 kohta) osoittaa, että asetuksen N:o 3665/87 18 artikla vastaa asetuksen N:o 800/1999 16 artiklaa (ks. edellä 18 kohta).

26. Kyseisen asetuksen 14 artikla kuuluu seuraavasti:

”Kun toimija esittää selvityksen Sveitsissä tai Liechtensteinissa kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttämisestä, tarjouskilpailussa vahvistetun kaikkia kolmansia maita koskevan vientituen määrästä vähennetään tämän määrän ja tarjouskilpailupäivänä edellä mainittujen määräpaikkojen osalta voimassa olevan vientituen määrän välinen erotus.”

Tosiseikat, menettely ja esitetty kysymys

27. Ennakkoratkaisupyynnön mukaan Glencore Grain Rotterdam BV (jäljempänä Glencore) tulliselvitti vuoden 2000 helmikuussa lopullisesti 6 725 tonnin suuruisen ruiserän viennin Venäjälle useana osatoimituksena.

28. Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen toimittamasta asiakirja-aineistosta ilmenee, että merkitykselliset vientiluvat oli annettu asetuksen N:o 1758/1999 mukaisesti 26.8.1999 tehdyn tarjouksen

jälkeen. Vaikuttaisi näin ollen siltä, että korvaus oli asetuksen N:o 1851/1999 mukaan 66,25 euroa tonnilta, kun oli kyse viennistä kaikkiin kolmansiin maihin Sveitsiä ja Liechtensteinia lukuun ottamatta, joiden osalta tukea ei maksettu asetuksen N:o 1501/95 14 artiklan mukaan, luettuna yhdessä asetuksen N:o 1816/1999 kanssa. [12]

29. Vienti-ilmoitukset annettiin ja niihin sisältyi seuraava merkintä: ”Määräpaikkamaa: kaikki kolmannet maat; – – ’Viljan vienti meriteitse – Asetuksen (EY) N:o 1501/95 13 artikla’.”

30. Ensimmäinen tavaralähetys, jonka kokonaismäärä oli 3 041,886 tonnia, [13] kuljetettiin meriteitse Saksan Lyypekistä Liettuan Klaipedaan. Konossementissa, joka oli päivätty 8.2.2000 ja jonka jäljennös esitetään kansallisessa asiakirja-aineistossa, mainittiin määräpaikkasatamaksi Klaipeda. [14]

31. Glencore haki 12.7.2000 Hauptzollamt Hamburg-Jonasilta (jäljempänä tulliviranomainen) vastaavan vientituen ennakkomaksua.

32. Glencorelle ilmoitettiin 2.8.2000 päivätyllä kirjeellä, että sen oli esitettävä kuljetusasiakirjat, jotka koskivat matkan jatkumista Klaipedasta määräpaikkaan Venäjällä.

33. Tuki kuitenkin maksettiin tilapäisesti 5.9.2000 tehdyllä päätöksellä sillä varauksella, että oikeus tukeen osoitetaan muotovaatimusten ja määräaikaa koskevien edellytysten mukaisesti.

12 – Ks. edellä 6 ja 26 kohta. Asetuksen N:o 1501/95 (alakohtainen täytäntöönpanosääntö) 14 artikla toimii siten, että siinä muutetaan ”kaikkia kolmansia maita” koskeva vientituki tarjouskilpailussa, joka koskee kyseisen alan tuotetta (asetus N:o 1851/1999), eriytetyksi tueksi. Siinä tehdään näin viittaamalla määräajoittain tapahtuvaan vientitukien vahvistamiseen kyseiselle tuotteelle, ja sen mainitaan myös ”koskevan kaikkia kolmansia maita” (asetus N:o 1816/1999).

13 – Suullisessa käsittelyssä vahvistettiin, että riita ei koske jäljellä olevia tavaralähetyksiä, joiden osalta voidaan ehkä päätellä, että Glencore kykeni esittämään kaikki tulliviranomaisen pyytämät asiakirjat.

14 – Rukiin lopullinen määräpaikka on epäselvä. Ennakkoratkaisupyynnössä todetaan, että lopullista tulliselvitystä pyydettiin Venäjän Nazraniin ja Minskiin tapahtuvaa vientiä varten. Konossementissa on maininta ”OOO Agroprodservisistä” Nazranissa Venäjällä vastaanottajana. Itse asiassa Minsk sijaitsee Valko-Venäjällä ja Nazran Inguštiassa, joka on Georgian naapuri. Kansallisessa asiakirja-aineistossa on 23.9.2002 päivätty jäljennös englanninkielisestä asiakirjasta, jonka väitetään olevan peräisin Minskin ”Customs of Whiterussialta” ja jossa vahvistetaan 3 034 150 kg:n ruismäärän saapuminen ja sen tuontia koskeva tulliselvitys vuoden 2000 helmikuussa ”by waggons ex mv. ’VOLGOBALT – 209’”, joka on konossementissa mainittu alus. Maakuljetus Klaipedasta Nazraniin voisi mahdollisesti kulkea Minskin kautta.

34. Määräajan pidentämisestä huolimatta Glencore ei kyennyt esittämään pyydettyjä kuljetusasiakirjoja, [15] ja vuoden 2001 joulukuussa tulliviranomainen vaati ennakon takaisinmaksua kymmenellä prosentilla korotettuna. [16]

35. Glencoren nostama kanne tulliviranomaisen päätöksestä on nyt Finanzgericht Hamburgin käsiteltävänä, ja tämä tuomioistuin tiedustelee yhteisöjen tuomioistuimelta seuraavaa:

”Onko asetuksen (EY) N:o 1501/95 13 artiklaa tulkittava siten, että jos toimitetaan tämän artiklan toisessa kohdassa tarkoitettu selvitys, ei vapauduta ainoastaan kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttämistä koskevan selvityksen vaan myös kuljetusasiakirjojen esittämisestä (asetuksen (ETY) N:o 3665/87 18 artiklan 3 kohta, nykyään asetuksen (EY) N:o 800/1999 16 artiklan 3 kohta)?”

36. Glencore, tulliviranomainen ja komissio esittivät kirjallisia huomautuksia. Glencore ja komissio esittivät niin ikään suullisia huomautuksia suullisessa käsittelyssä.

37. Glencore väittää, että asetuksen N:o 1501/95 13 artiklassa säädetty selvitys meriteitse tapahtuvasta kuljetuksesta korvaa *sekä* tuontia koskevien tullimuodollisuuksien täyttämistä koskevan selvityksen *että* kuljetusasiakirjojen esittämisen; tulliviranomainen ja komissio väittävät, että se korvaa *yksinomaan* tullimuodollisuuksien täyttämistä koskevan selvityksen.

Arviointi

38. Kyseessä olevasta lainsäädännöstä ilmenee selvästi se, että siinä pyritään tasapainottamaan yhtäältä tarve varmistaa, että vientitukia maksetaan vain, kun tietyt edellytykset täyttyvät, ja toisaalta halu olla estämättä yhteisön vientikauppaa tarpeettomilla hallinnollisilla vaatimuksilla. Epäselvempää on se, mihin täsmälleen tämä tasapaino on tarkoitus asettaa.

15 – Yhteisöjen tuomioistuimessa pidetyssä suullisessa käsittelyssä Glencore totesi vastaväitteittä, että se oli toimittanut rukiin venäläiselle maahantuojalle Klaipedassa ja että venäläiset maahantuojat olivat usein välinpitämättömiä, kun heitä pyydettiin toimittamaan asiakirjatodisteita kuljetuksesta lopulliseen määräpaikkaan.

16 – Kansallisen asiakirja-aineiston mukaan yhteensä 220 561,82 euroa.

Asetuksen N:o 1501/95 johdanto-osan 14 perustelukappale – Sveitsin ja Liechtensteinin merkitys

39. Esillä olevassa asiassa Glencore on korostanut suuresti asetuksen N:o 1501/95 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa esitettyä päättelyä. Kyseisessä perustelukappaleessa todetaan lähinnä, että ainoastaan Sveitsiin ja Liechtensteiniin suuntautuvaa vientiä koskevan korvauksen suuruus on pienempi kuin kaikkia kolmansia maita koskeva korvaus ja että jotta vältyttäisiin rasittamasta yhteisön vientiä tarpeettomasti, sen takaamiseksi, että tuotteita ei ole viety kyseisiin maihin, tarvitaan yksinomaan toimivaltaisen kansallisen viranomaisen myöntämä todistus siitä, että tuotteet ovat lähteneet yhteisön tullialueelta meriliikenteeseen soveltuvassa laivassa.

40. Tämä logiikka on vakuuttava, ja Glencoren väite siitä, että asetuksen säännöksissä oleva moniselitteisyys tulisi ratkaista sen mukaisesti, on ymmärrettävä. Jos vähintään 1 500 tonnin viljamäärä on lähtenyt yhteisöstä meriteitse, on epätodennäköistä, että se päätyisi Sveitsiin tai Liechtensteiniin. [17] Paitsi että kyseisillä mailla ei ole merenrantaa, ne ovat yhteisön ympäröimiä. Niihin suuntautuvan tavarakuljetuksen on kuljettava yhteisön alueen, missä niihin sovelletaan periaatteessa yhteisön tullivalvontaa, läpi. Jos tuossa tapauksessa selvityksellä meriteitse tapahtuvasta kuljetuksesta poistetaan tarve esittää selvitys tulliselvityksestä muuhun kolmanteen maahan kuin Sveitsiin tai Liechtensteiniin, miksei sillä voida poistaa myös tarvetta osoittaa kuljetus nimenomaiseen lopulliseen määräpaikkaan? Tämä nimenomainen määräpaikka ei vaikuta vientituen määrään.

41. Kykenisin yhtymään paremmin tähän logiikkaan, jos lähtökohta, johon se perustuu, eli se, että kun vientituen suuruus on eriytetty, Sveitsiä ja Liechtensteinia koskevan korvauksen suuruus on aina alhaisempi, ja kaikkiin muihin kolmansiin maihin sovelletaan korkeampaa yhtenäistä määrää, voitaisiin vahvistaa. Pyrkiessäni varmistamaan kyseisenä ajankohtana sovellettua varsinaista erotusta havaitsen kuitenkin, että näin ei suinkaan ole.

42. Samana päivänä, jona komissio antoi asetuksen N:o 1501/95, eli 29.6.1995, se vahvisti niin ikään vientituen rukiille (ja ohralle, muu kuin siemenvilja, tuotekoodi 1003 0090 000) 10 ECUksi tonnilta Sveitsin, Liechtensteinin, Ceutan ja Melillan osalta, 8 ECUksi tonnilta Slovenian, Unkarin, Tšekin tasavallan ja Slovakian tasavallan osalta ja 0 ECUksi muiden kolmansien maiden osalta. [18] Näin ollen Sveitsin ja Liechtensteinin ja

17 – Vaikka mitään ei tietenkään voida sulkea pois. Suullisessa käsittelyssä komission asiamies korosti vientitukihuijareiden röyhkeää kekseliäisyyttä.

18 – Viljojen sekä vehnän ja rukiin hienojen jauhojen, rouheiden ja karkeiden jauhojen vientiin sovellettavien tukien vahvistamisesta 29.6.1995 annettu komission asetus (EY) N:o 1525/95 (EYVL L 147, s. 72).

kaikkien muiden kolmansien maiden välillä ei ensinnäkään ollut binaarista eriyttämistä, toiseksi vientiin Sveitsiin ja Liechtensteiniin sovellettiin korkeinta eikä alhaisinta tuen määrää ja kolmanneksi kaikkia kolmea määrää sovellettiin kolmansiin maihin, joihin on meriyhteys yhteisön satamasta. Näyttää pikemminkin siltä, että yhteisön lainsäädännöllinen oikea käsi ei tiennyt, mitä sen toimeenpaneva vasen käsi teki.

43. Tilanteita, jotka ilmentävät yhtä tai useampaa näistä ominaispiirteistä – jotka ovat kaikki ristiriidassa sen olettaman kanssa, johon asetuksen N:o 1501/95 johdanto-osan 14 perustelukappale perustuu –, on ollut useita vuosien kuluessa. Niiden vuoksi on hyvin vaikeaa tulkita vakuuttavasti kyseistä asetusta tämän perustelukappaleen valossa. Vaikka – sikäli kuin kykenen toteamaan kyseisenä ajankohtana sovelletuista asetuksista [19] – kyseisen perustelukappaleen taustalla oleva olettama näyttää pätevän esillä olevassa asiassa kyseessä olevaan nimenomaiseen liiketoimeen, on olemassa monia muita tapauksia, joissa se ei päde. Esimerkiksi asetuksen N:o1816/1999, jota sovellettiin kyseessä olevan liiketoimen tapahtumapäivänä, nojalla kuuden muun viljatuotteen tuen määrä oli yhtenäinen kaikkien kolmansien maiden osalta, ja yhden tuotteen tuen määrä oli positiivinen Sveitsin ja Liechtensteinin osalta ja nolla kaikkien muiden kolmansien maiden osalta. Ja jos otetaan vielä yksi (myöhäisempi) esimerkki, asetuksessa N:o 968/2005 [20] sovellettiin viiden viljatuotteen vientitukea kaikkiin kolmansiin maihin lukuun ottamatta Albaniaa, Bulgariaa, Romaniaa, Kroatiaa, Bosnia-Hertsegovinaa, Serbiaa ja Montenegroa, entistä Jugoslavian tasavaltaa Makedoniaa (joihin kaikkiin on meriyhteys yhteisön satamasta), Liechtensteinia ja Sveitsiä, joten alhaisempi määrä (tässä tapauksessa nolla) oli yhteinen kaikille kyseisille maille.

44. Katson näin ollen, että asetuksen N:o 1501/95 johdanto-osan 14 perustelukappale ei voi auttaa kyseisen asetuksen 13 artiklan tulkinnassa.

Asetuksen N:o 1501/95 13 artikla – ovatko kuljetusasiakirjat tarpeen?

45. Asetuksen N:o 1501/95 13 artiklan ja asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan sanamuodot yhdessä tarkasteltuina eivät vaikuta aiheuttavan sen kummempia vaikeuksia. Kun ei ole ohjeistusta, joka olisi voinut perustua asetuksen N:o 1501/95 johdanto-osan 14

19 – Ks. edellä 6, 26 ja 28 kohta.

20 – Viljojen sekä vehnän ja rukiin hienojen jauhojen, rouheiden ja karkeiden jauhojen vientiin sovellettavien tukien vahvistamisesta 23.6.2005 annettu komission asetus (EY) N:o 968/2005 (EUVL L 164, s. 33).

perustelukappaleeseen, jos olettama, johon se perustui, [21] olisi vahvistettu, näyttää asianmukaiselta tulkita kyseisiä säännöksiä kirjaimellisesti ja antaa sanoille niiden tavanomainen merkitys.

46. Asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan 1 ja 2 kohdassa edellytetään selvitystä tuontia koskevien tullimuodollisuuksien täyttämisestä tietyin asiakirjoin; 16 artiklan 4 kohdassa komissiolle annetaan lupa säätää siitä, että selvitys on toimitettava ”tietyllä asiakirjalla tai muulla tavalla”. [22] Sen sijaan 16 artiklan 3 kohdassa edellytetään viejien esittävän kuljetusasiakirjojen jäljennös tai valokopio ”kaikissa tapauksissa” eli tullimuodollisuuksien täyttämistä koskevan selvityksen esitystavasta riippumatta. Kuljetusasiakirjojen esittämistä pidetään näin ollen selvästi erillisenä asiana tuontia koskevien tullimuodollisuuksien täyttämistä osittavan selvityksen esittämisestä. Tällaisten asiakirjojen tarkoituksena ei missään tapauksessa ole tavaroiden tullioikeudellisen aseman osoittaminen – mikä vaikuttaa jossain määrin todennäköisyyteen siitä, että ne kuljetetaan edelleen eri määräpaikkaan –, vaan pelkästään selvityksen esittäminen siitä, että ne on kuljetettu yhdestä paikasta toiseen.

47. Näin ollen kun asetuksen N:o 1501/95 13 artiklassa säädetään, että ”poiketen siitä, mitä säädetään [asetuksen N:o 800/1999 16 artiklassa], selvitystä kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttämisestä ei vaadita” siinä mainituissa olosuhteissa, sanojen ”poiketen siitä” on loogisesti viitattava yksinomaan niihin tämän artiklan säännöksiin, jotka olisivat muutoin olleet esteenä tälle myönnytykselle, eli niihin, jotka koskevat selvitystä tullimuodollisuuksien täyttämisestä.

48. Tällainen päätelmä on lisäksi sen suppean tulkinnan mukainen, jota 13 artiklan asema (alakohtaisena) poikkeuksena yleisestä (horisontaalisesta) säännöstä edellyttää.

49. Se on myös yhdenmukainen yhteisöjen tuomioistuimen asiassa Philipp Brothers antaman tuomion [23] kanssa, jossa tehtiin ero tulliasiakirjojen esittämisvaatimuksen (jonka osalta määräaikaa voitiin pidentää) ja kuljetusasiakirjojen esittämisvaatimuksen (jonka osalta määräaikaa ei voitu pidentää) välillä. Kuten yhteisöjen tuomioistuin huomautti, viejillä voi olla vaikeuksia saada tulliasiakirjoja kolmannen maan viranomaisilta, joita viejät eivät voi mitenkään painostaa, mutta tämä ei päde kuljetusasiakirjoihin: jos on kyse cif-

21 – Ks. edellä 41 kohta.
22 – Mitään viitettä siitä, että komissio olisi toiminut näin, ei ole.
23 – Asia C-155/89, tuomio 12.7.1990 (Kok. 1990, s. I-3265, 25–32 kohta, erityisesti 27 kohta).

sopimuksesta, viejä järjestää kuljetuksen ja saa näin ollen jäljennöksen kuljetusasiakirjoista, kun taas jos on kyse fob-sopimuksesta, hän voi vaatia ostajaa toimittamaan hänelle jäljennöksen.

50. Glencoren päinvastaiset kirjaimelliseen tulkintaan perustuvat väitteet eivät vakuuta minua.

51. Sanan *außerdem* (lisäksi) käyttäminen asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan 3 kohdan saksalaisversiossa, minkä Glencore väittää osoittavan, että velvollisuus esittää kuljetusasiakirjat palvelee päävelvoitetta esittää selvitys tullimuodollisuuksien täyttämisestä ja poistuu sen mukana, ei mielestäni vaikuta merkitykselliseltä. Vaikka kyseiseen sanaan voitaisiin liittää tällainen arvo (mitä epäilen), se ei esiinny missään muussa kieliversiossa, jonka olen kyennyt tarkistamaan, mikä johtuu ilmeisesti sen tekstin tarkoituksellisesta muuttamisesta, joka alun perin esiintyi asetuksen N:o 3665/87 18 artiklan 3 kohdassa. Muutoksen tarkoitus saattaa hyvin olla ollut sellaisen moniselitteisyyden poistaminen, joita kyseisestä sanasta olisi voitu johtaa, ja sen säilyminen saksalaisversiossa vaikuttaa tekstin laadintaan liittyvältä vahingolta.

52. Myöskään Glencoren viittaus muiden asetusten säännöksiin ei vakuuta minua.

53. Asetuksessa N:o 40/2004 ja asetuksessa N:o 450/2005 [24] on kummassakin sanamuodoltaan pääosin identtinen 1 artiklan 1 kohta, jonka mukaan tietyn viennin osalta ”– –, josta viejä ei pysty esittämään asetuksen (EY) N:o 800/1999 16 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädettyjä todisteita, tuotteet katsotaan mainitusta 16 artiklasta poiketen tuoduksi kolmanteen maahan,” kun esitetään kuljetusasiakirjan jäljennös, virallisesti vahvistettu purkamistodistus ja pankkiasiakirja, jossa todistetaan maksun maksaminen.

54. Sikäli kuin näissä säännöksissä säädetään nimenomaisesti, että kuljetusasiakirjoilla voidaan korvata asetuksen N:o 800/1999 ”16 artiklan 1 ja 2 kohdassa säädetyt todisteet”, jos ne esitetään yhdessä tiettyjen muiden asiakirjojen kanssa, niissä puhutaan pikemminkin sitä vertailua vastaan, jonka Glencore

24 – Sokerin tuontia kolmanteen maahan koskevien tullimuodollisuuksien täyttymisen todistamisesta asetuksen (EY) N:o 800/1999 16 artiklan mukaisesti 9.1.2004 annettu komission asetus (EY) N:o 40/2004 (EUVL L 6, s. 17) ja maidon ja maitotuotteiden tuontia kolmanteen maahan koskevien tullimuodollisuuksien täyttymisen todistamisesta asetuksen (EY) N:o 800/1999 16 artiklan mukaisesti 18.3.2005 annettu komission asetus (EY) N:o 450/2005 (EUVL L 74, s. 30).

pyrkii tekemään asetuksen N:o 1501/95 13 artiklan kanssa. Jälkimmäisessä artiklassa ei ole tällaista nimenomaista viittausta eikä mainintaa lisätositteiden esittämisestä.

55. Tämä pätee myös asetuksen N:o 436/2007 [25] 1 artiklaan, paitsi että siinä ei viitata millään tavoin asetuksen N:o 800/1999 16 artiklaan.

56. Katson näin ollen, että asetuksen N:o 1501/95 13 artiklan toisessa kohdassa kuvaillun selvityksen esittäminen poistaa yksinomaan tarpeen esittää selvitys kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttämisestä muttei tarvetta esittää asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan 3 kohdassa säädetyt kuljetusasiakirjat.

Asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan 3 kohta – mitä kuljetusasiakirjoja vaaditaan?

57. Vaikka edeltävä päätelmä vastaa tarkkaan ottaen ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymykseen, katson, että analyysi ei voi päättyä siihen.

58. Asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan 3 kohdassa edellytetään ”kuljetusasiakirjan” jäljennöksen esittämistä tätä termiä tarkemmin määrittelemättä. Glencore esitti jäljennöksen konossementista, joka on kuljetusasiakirja. Siinä todetaan, että ruis vietiin kolmanteen maahan, johon sovellettiin kyseessä olevaa vientituen määrää. Onko Glencoren asemassa olevan viejän esitettävä tällaisessa tilanteessa muita kuljetusasiakirjoja, jotka osoittavat jatkokuljetuksen lopullisena määräpaikkana olevaan maahan, johon sovellettiin samaa määrää?

59. Voitaisiin hyvin päätellä, että koska viittaus ”kuljetusasiakirjoihin” 16 artiklan 3 kohdassa seuraa välittömästi 16 artiklan 1 ja 2 kohtaa, jotka koskevat sen osoittamista, että tullimuodollisuudet on täytetty tuontimaana olevassa kolmannessa maassa, sen on tarkoitettava asiakirjoja, jotka kattavat kuljetuksen kyseisen määräpaikkaan saakka. Tämä ei vaikuttaisi olevan kyseisen säännöksen keinotekoinen tulkinta kyseisessä asiayhteydessä.

60. Asetuksen N:o 800/1999 sanamuodossa ja systematiikassa on kuitenkin mielestäni muita viitteitä, jotka puhuvat kyseistä näkemystä vastaan.

25 – Sokerin tuontia kolmanteen maahan koskevien tullimuodollisuuksien täyttymisen todistamisesta asetuksen (EY) N:o 800/1999 16 artiklan mukaisesti 20.4.2007 annettu komission asetus (EY) N:o 436/2007 (EUVL L 104, s. 14).

61. Kyseisen asetuksen II osaston 1 luvun 1 jakson yleisten säännösten (erityisesti 7 ja 9 artikla) [26] nojalla se, mitä vaaditaan, rajoittuu periaatteessa asiakirjoihin, jotka osoittavat, että tuotteet ovat poistuneet yhteisön tullialueelta. Kun tarkoitetaan kuljetusasiakirjaa, jossa osoitetaan *lopullinen* määräpaikka yhteisön ulkopuolella, tämä mainitaan nimenomaisesti (kuten vaihtoehtoisessa vaatimuksessa meriteitse tapahtuvien kuljetusten osalta 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tai vaatimuksessa ilmateitse tapahtuvien kuljetusten osalta 9 artiklan 3 kohdan a alakohdassa).

62. Näitä yleisiä säännöksiä sovelletaan kaikkiin tukiin siitä riippumatta, ovatko ne samoja vai eriytettyjä, mikä ilmenee selvästi 14 artiklan 1 kohdassa olevasta toteamuksesta, jonka mukaan 15 ja 16 artiklassa on *lisä*edellytyksiä, joita sovelletaan jälkimmäisessä tapauksessa.

63. Meriteitse tapahtuvien kuljetusten osalta tavanomainen vaatimus 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa on, että esitetään ”kuljetusasiakirja tai -asiakirjat taikka niiden jäljennös tai valokopio, jotka koskevat tuotteita niiden lähdöstä – – niiden saapumiseen siihen kolmanteen maahan, jossa kyseiset tuotteet on tarkoitus purkaa”. On varsin selvää, että ”kolmas maa, jossa kyseiset tuotteet on tarkoitus purkaa”, ei ole välttämättä lopullisena määräpaikkana oleva kolmas maa, kuten ilmenee esillä olevasta tapauksesta, jossa ruis purettiin Liettuassa, vaikka sen lopullinen määräpaikka oli Venäjä.

64. Kyseisen asetuksen 15 tai 16 artiklassa ei mainita erityisesti sitä, että kuljetusasiakirjat lopulliseen määräpaikkaan on esitettävä, kun tuen määrä vaihtelee määräpaikan mukaan, enkä usko, että tällaista mainintaa voidaan niistä johtaa. Selvitys tuonnista kolmanteen maahan, johon asianmukaista tuen määrää sovelletaan, [27] on esitettävä tulliselvitysasiakirjoilla eikä kuljetusasiakirjoilla. Kyseisen 16 artiklan 3 kohdassa todetaan pelkästään, että tällainen selvitys maahantuonnista ei poista tarvetta esittää ”kuljetusasiakirjat”, minkä on yleiskontekstissa merkittävä asiakirjoja, joita olisi joka tapauksessa vaadittu, eli jopa siinä tapauksessa, että tuen suuruus ei olisi eriytetty.

65. Jos tämä on 16 artiklan 3 kohdan merkitys normaalitapauksessa, sen on myös oltava merkitys, kun asetuksen N:o 1501/95 13 artiklan mukaisesti 16 artiklan 1 ja 2 kohdan vaatimuksia ei sovelleta.

26 – Ks. edellä 10 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

27 – Voidaan lisäksi todeta, että 15 ja 16 artiklassa ei mitenkään edellytetä selvitystä tuonnista *lopullisena* määräpaikkana olevaan kolmanteen maahan. 15 artiklan 1 kohta on todellakin varsin nimenomainen sen suhteen, että siinä edellytetään, että tuonti tapahtuu ”kolmanteen maahan *tai yhteen kolmansista maista,* joihin vientitukea sovelletaan” (kursivointi tässä). Kyseistä sanamuotoa ei varmastikaan olisi käytetty, jos olisi olemassa tarve osoittaa saapuminen nimenomaiseen lopulliseen määräpaikkaan niiden joukossa, joihin sovelletaan samaa vientitukea.

66. Ymmärrän täysin komission sen väitteen voiman, jonka mukaan vaatimus siitä, että on esitettävä kuljetusasiakirjat siihen lopullisena määräpaikkana olevaan kolmanteen maahan saakka, jonne tuonti tapahtuu, olisi arvokas lisäturva petoksia vastaan. Mutta jos komissio ei ole sisällyttänyt tällaista vaatimusta selvästi omaan lainsäädäntöönsä, yhteisöjen tuomioistuimen tehtävänä ei ole asettaa tällaista vaatimusta päätelmiä tekemällä.

67. On kuitenkin mainittava asetuksen N:o 800/1999 9 artiklan 1 kohdan c alakohta, jonka mukaan vaihtoehtona 9 artiklan 1 kohdan b alakohdassa vahvistetuille edellytyksille voidaan vaatia ”kuljetusasiakirja, jossa annetaan yhteisön tullialueen ulkopuolella sijaitseva lopullinen määräpaikka”. Näin ollen, jos 9 artiklan 1 kohdan c alakohtaa sovelletaan 9 artiklan 1 kohdan b alakohdan sijaan, 16 artiklan 3 kohdassa vaadituista kuljetusasiakirjoista on ilmettävä tällainen lopullinen määräpaikka.

68. Mielestäni järjestelmää hallinnoivat kansalliset viranomaiset eivät kuitenkaan voi soveltaa vaihtoehtoisia edellytyksiä oman harkintansa mukaan. Kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädetään, että ”yhteisön tullialueelta poistumispaikkana oleva jäsenvaltio voi säätää”, että vaihtoehtoisia edellytyksiä on sovellettava. Mielestäni tämä viittaa jonkinlaisen yleisen lainsäädännöllisen tai hallinnollisen sääntelyn, jolla tilanne tehdään selväksi viejille, tarpeeseen. Mitään tietoa siitä, onko tällaista sääntelyä olemassa Saksassa, ei ole. Jos sitä ei ole, viranomaiset eivät mielestäni voi vaatia kuljetusasiakirjojen esittämistä lopulliseen määräpaikkaan saakka 9 artiklan 1 kohdan c alakohdan perusteella.

69. Katson näin ollen, että kun tuotteet kuljetetaan meriteitse, asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan 3 kohdassa edellytetään sellaisten kuljetusasiakirjojen esittämistä, jotka osoittavat, että tuotteet ovat poistuneet yhteisön tullialueelta, ja jotka kattavat niiden kuljetuksen sellaiseen kolmanteen maahan saapumiseen saakka, jossa ne on määrä purkaa, tai jos yhteisön tullialueelta poistumispaikkana oleva jäsenvaltio on käyttänyt kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädettyä vaihtoehtoa yleisesti sovellettavalla lainsäädännöllisellä tai hallinnollisella sääntelyllä, niiden lopulliseen määräpaikkaan saakka.

Asetuksen N:o 800/1999 20 artiklan 1 kohta – lisäselvitys epäilysten vallitessa

70. Ei tulisi kuitenkaan unohtaa, että asetuksen N:o 800/1999 20 artiklan 1 kohdan nojalla kansalliset viranomaiset

voivat tietyissä tapauksissa vaatia lisäselvitystä, joka vakuuttaa ne siitä, että tuote on tosiasiallisesti saatettu markkinoille tuontimaana olevassa kolmannessa maassa tai sitä on käsitelty tai jalostettu merkittävästi siellä.

71. Kyseinen mahdollisuus on olemassa erityisesti, kun tuotteen todellisesta määräpaikasta on vakavia epäilyksiä tai kun tuotteen jälleentuontia yhteisöön tuontitullitta tai alennetuin tuontitullein epäillään konkreettisesti.

72. Tämä vaikuttaa antavan kohtuullisen turvan petoksia vastaan tapauksissa, joissa asetuksen N:o 1501/95 13 artiklan ja asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan, ehdottamallani tavalla tulkittuina, mukaisesti viejä on esittänyt vain kuljetusasiakirjat, joissa osoitetaan vienti meriteitse kolmanteen maahan, johon sovelletaan merkityksellistä vientitukea, sekä asetuksen N:o 1501/95 13 artiklassa säädetyn maininnan.

73. Se ei voi kuitenkaan valtuuttaa kansallisia viranomaisia vaatimaan tällaista lisäselvitystä järjestelmällisesti kaikissa tapauksissa. Ensin on oltava edellä esitetyn kaltainen vakava epäilys tai konkreettinen epäily. Kansallisen tuomioistuimen on määritettävä kussakin yksittäistapauksessa, onko tällaisia perusteita selvityksen vaatimiselle olemassa.

Loppuhuomautuksia

74. Kyseessä oleva lainsäädäntö on – ymmärrettävästi, kun otetaan huomioon sen aihe – monimutkainen ja tekninen. Sen puutteena on kuitenkin myös huomattava yksityiskohtia koskeva epäselvyys ja merkittävä ristiriitaisuus yhdelle säännökselle annettujen perustelujen ja muiden, samanaikaisesti sovellettavien säännösten sisällön välillä.

75. Muistuttaisin komissiota lainsäädännön valmistelua koskevasta sopimuksesta, jonka se teki yhdessä parlamentin ja neuvoston kanssa.[28] Tämän sopimuksen johdanto-osan kaksi ensimmäistä perustelukappaletta kuuluvat seuraavasti:

”(1) Yhteisön säädösten selkeys, yksinkertaisuus ja täsmällisyys ovat keskeisiä edellytyksiä yhteisön oikeuden avoimuuden toteutumiselle sekä sille, että yhteisön lainsäädäntö olisi yleisön ja taloudellisten toimijoiden ymmärrettävissä. Tämä on myös edellytys yhteisön lainsäädännön moitteettomalle täytäntöönpanolle ja sen yhtenäiselle soveltamiselle jäsenvaltioissa.

28 – Yhteisön lainsäädännön valmistelun laatua koskevista yhteisistä suuntaviivoista 22.12.1998 tehty toimielinten välinen sopimus (EYVL 1999, C 73, s. 1).

(2) Yhteisön oikeusjärjestykseen kuuluva oikeusvarmuuden periaate edellyttää yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan, että yhteisön lainsäädäntö on selkeää ja täsmällistä ja että lainsäädännön soveltaminen on niiden ennakoitavissa, joita se koskee. Tätä vaatimusta on noudatettava erityisen tarkasti silloin, kun on kyse säädöksestä, jolla saattaa olla taloudellisia vaikutuksia ja jolla asetetaan asianomaiselle velvoitteita, jotta tämä voi tarkoin tietää hänelle säädöksessä asetettujen velvoitteiden laajuuden.”

76. Minusta näyttää siltä, että kyseisiä periaatteita ei ole täysin noudatettu esillä olevassa asiassa kyseessä olevassa lainsäädännössä.

Ratkaisuehdotus

77. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa seuraavasti Finanzgericht Hamburgin esittämään kysymykseen:

– komission asetuksen (EY) N:o 1501/95 13 artiklan toisessa kohdassa kuvaillun selvityksen esittäminen poistaa yksinomaan tarpeen esittää selvitys kulutukseen saattamista koskevien tullimuodollisuuksien täyttämisestä muttei tarvetta esittää komission asetuksen (EY) N:o 800/1999 16 artiklan 3 kohdassa säädetyt kuljetusasiakirjat

– kun tuotteet kuljetetaan meriteitse, asetuksen N:o 800/1999 16 artiklan 3 kohdassa edellytetään sellaisten kuljetusasiakirjojen esittämistä, jotka osoittavat, että tuotteet ovat poistuneet yhteisön tullialueelta, ja jotka kattavat niiden kuljetuksen sellaiseen kolmanteen maahan saapumiseen saakka, jossa ne on määrä purkaa, tai jos yhteisön tullialueelta poistumispaikkana oleva jäsenvaltio on käyttänyt kyseisen asetuksen 9 artiklan 1 kohdan c alakohdassa säädettyä vaihtoehtoa yleisesti sovellettavalla lainsäädännöllisellä tai hallinnollisella sääntelyllä, niiden lopulliseen määräpaikkaan saakka

– asetuksen N:o 800/1999 20 artiklan 1 kohdassa määritellyssä tilanteessa kansalliset viranomaiset voivat vaatia lisäselvitystä, joka vakuuttaa ne siitä, että tuotteet on tosiasiallisesti saatettu markkinoille tuontimaana olevassa kolmannessa maassa tai niitä on käsitelty tai jalostettu merkittävästi siellä.